

ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ГРАНТ»*

©2024 ПОПЛАВСЬКИЙ П. Г.

УДК 339.1:339.7

JEL Classification: F30; F36; H87

Поплавський П. Г.

Еволюція та сучасні визначення терміна «грант»

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування етапів еволюції дефініції «грант» та формулювання рекомендацій щодо його уточнення. Певні завдання були вирішені з використанням таких методів: системного аналізу – для поетапного ретроспективного огляду терміна «грант»; порівняльного аналізу – для порівняння відмінностей у визначеннях цього поняття академічною спільнотою, державними та професійними організаціями; індукції та дедукції – для формулювання висновків і рекомендацій із досліджуваної проблематики. Статтю присвячено аналізу розвитку та трансформації поняття «грант» з акцентом на його еволюцію та сучасне використання. Починаючи з античних часів, коли гранти мали неформальний характер і надавалися заможними людьми для підтримки різних ініціатив, відстежено зміни у структурі та механізмах грантової підтримки. Розкрито появу та розвиток сучасної форми грантів, сприяння цьому створення перших сучасних грантових інституцій. Особливу увагу приділено розширенню участі держав у грантових програмах у ХХ ст., зокрема після Другої світової війни, коли уряди почали визнавати гранти як важливий інструмент для підтримки економічного розвитку, суспільного добробуту та наукових інновацій. Приклади включають створення Національного наукового фонду та Національних інститутів охорони здоров'я в США. Наголошено на важливості грантів для підтримки міждисциплінарної співпраці та вирішення глобальних викликів, таких як зміна клімату, кризи громадського здоров'я та сталий розвиток. Підкреслено важливість активізації участі України в міжнародних грантових програмах, що сприяє інтеграції українських науковців у світову наукову спільноту та підвищенню стандартів досліджень. Надано ретроспективний огляд еволюції терміна «грант» та його сучасних визначень, відображаючи зміни у суспільних пріоритетах, державній політиці та зростаючій складності механізмів фінансування.

Ключові слова: грант, еволюція, грантова підтримка, державний грант, грантовий фонд.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-47-52>

Рис.: 1. **Бібл.:** 31.

Поплавський Павло Генріхович – старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин і політичного менеджменту, Державний університет «Житомирська політехніка» (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: pavel.poplavsky@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6741-4435>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58797321500>

UDC 339.1:339.7

JEL Classification: F30; F36; H87

Poplavskiy P. H. Evolution and Modern Definitions of the Term «Grant»

The aim of the study is to theoretically substantiate the stages of evolution of the definition of «grant» and formulate recommendations for its clarification. Certain tasks were solved using the following methods: system analysis – for a stage-by-stage retrospective review of the term «grant»; comparative analysis – to compare differences in the definitions of this concept by the academic community, government and professional organizations; induction and deduction – to formulate conclusions and recommendations on the issues under study. The article is devoted to the analysis of the development and transformation of the concept of «grant» with an emphasis on its evolution and current use. Since ancient times, when grants were informal and provided by wealthy people to support various initiatives, changes in the structure and mechanisms of grant support can be traced. The emergence and development of the modern form of grants, the creation of the first modern grant institutions are disclosed. Particular attention is paid to the expansion of State participation in grant programs in the twentieth century, in particular after the World War II, when governments began to recognize grants as an important tool for supporting economic development, public welfare, and scientific innovation. Examples include the creation of the National Science Foundation and the National Institutes of Health in the United States. The importance of grants to support interdisciplinary cooperation and address global challenges such as climate change, public health crises and sustainable development is emphasized. The importance of intensifying Ukraine's participation in international grant programs, which contributes to the integration of Ukrainian scientists into the world scientific community and raising research standards, is emphasized. A retrospective review of the evolution of the term «grant» and its modern definitions is provided, reflecting changes in societal priorities, public policy, and the increasing complexity of funding mechanisms.

Keywords: grant, evolution, grant support, State grant, grant fund.

Fig.: 1. **Bibl.:** 31.

Poplavskiy Pavlo H. – Senior Lecturer of the Department of International Economic Relations and Political Management, Zhytomyr Polytechnic State University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

* Роботу виконано в межах господарювальної науково-дослідної теми: «Налагодження і розвиток комунікацій в колективі» (№ 12.01-НДР-29-2024, № 0124U002905) та ініціативної НДР (№ 0124U003164).

E-mail: pavel.poplavsky@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6741-4435>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58797321500>

Вступ. Термін «грант» сьогодні часто використовується в мас-медіа, наукових дослідженнях і дискусіях. Еволюція змістовного наповнення цієї дефініції прослідковується у механізмах фінансування і розширенні сфер застосування. Поняття «грант», яке спочатку означало фінансову винагороду для підтримки певної діяльності, наразі розширилося до різних форм фінансової допомоги, спрямованої на сприяння інноваціям, дослідженням, суспільному добробуту та сталому розвитку. З огляду на євроінтеграційні перспективи та розширення співпраці між Україною та ЄС, реалізація грантових програм і проєктів набуває особливої актуальності і детермінує необхідність формування чіткої методологічної характеристики понятійного апарату, що вказує на важливість цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Питання ролі і значення грантів впродовж різних історичних періодів досліджувалось іноземними вченими: М. Dowie, R. Bremner, W. Nielsen, J. Cole, F. L. Nilsson, N. Blomberg, J. Fleishman [1–3], а також українськими науковцями, таким як М. Кобеля-Звір, М. Олієвська, В. Хаустова, О. Решетняк, Л. Нікіфорова, І. Дьогтева, А. Шиян, Г. Дреєва та ін. [23–25]. Хоча це питання певною мірою розкрито в західних наукових працях, системний виклад цього матеріалу є недостатнім, а етапи еволюції чітко не окресленими.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування етапів еволюції дефініції «грант» та формулювання пропозицій щодо його уточнення. Для досягнення поставленої мети були виконані такі завдання: здійснено поетапний ретроспективний огляд визначення «грант»; розглянуто дефініцію цього терміна з позиції академічної спільноти, державних і професійних організацій з написання грантових пропозицій та грантового менеджменту; за результатами дослідження уточнено поняття «грант» та розкрито сучасні особливості його надання та реалізації грантових проєктів.

Дослідження базувалося на системному підході до пізнання економічних явищ і процесів. Певні завдання були вирішені з використанням таких методів: системного аналізу – для поетапного ретроспективного огляду терміна «грант»; порівняльного аналізу – для порівняння відмінностей у визначеннях цього поняття академічною спільнотою, державними та професійними організаціями; індукції та дедукції – для формулювання висновків та рекомендацій з досліджуваної проблематики.

Виклад основного матеріалу й отриманих наукових результатів. Досліджуючи становлення терміна «грант» можна окреслити такі ключові етапи та зміни у його визначенні й використанні.

Перший етап. Ранні описи грантів – філантропія та благодійність. В античні та середньовічні часи гранти були неформальною фінансовою підтримкою, яку надавали заможні люди та благодійники на різні цілі, такі як будівни-

цтво громадських будівель, підтримка науковців та допомога бідним. Ці ранні форми грантів часто спиралися на особисті стосунки і соціальний статус грантодавців і грантодержувачів, а не на формалізованих процесах [1]. Так, невеликі трастові фонди для благодійних цілей використовувалися в стародавній Персії.

Другий етап. Фінансова підтримка освіти та релігійної діяльності. У середньовічній Європі з появою монастирських інституцій та університетів гранти набули більш структурованої форми. Заможні меценати та релігійні організації наділяли такі установи коштами для підтримки освіти, релігійної діяльності й реалізації певних суспільних послуг. Ці гранти, як правило, були великими одноразовими пожертвами, призначеними для забезпечення довготривалої фінансової стабільності інституцій-реципієнтів [2]. Численні великі фонди існували в дореволюційній Франції, а в Англії XV ст. була навіть створена благодійна організація для закупівлі дров для спалення еретиків [3].

Третій етап. Виникнення сучасних грантів. Кінець XIX – початок XX ст. вирізняється появою сучасних грантових інституцій, насамперед у Сполучених Штатах Америки та Європі. Такі благодійні фонди, як Фонд Рокфеллера (заснований у 1913 р.) та Корпорація Карнегі (заснована у 1911 р.) формалізували процес надання грантів. Ці фонди запровадили систематичні методи оцінки грантових заявок, гарантуючи, що кошти виділяються на проєкти з чіткими цілями та вимірюваними результатами [3; 4]. Зокрема, визначення інструментальної благодійності належить засновнику Корпорації Карнегі Ендрю Карнегі, який описав свою власну філантропічну мету як системні зміни через систематичну філантропію [5].

У цей період термін «грант» почав асоціюватися зі структурованими фінансовими винагородами, що надаються для підтримки конкретних проєктів або ініціатив. Гранти розглядалися як засіб сприяння соціальному прогресу, науковим дослідженням та розвитку освіти. Запровадження формальних процедур подання заявок та критеріїв оцінювання спричинило перехід від неформальної, заснованої на меценатстві, системи попередніх століть до сучасної формалізованої системи.

На початку XXI ст. у Сполучених Штатах Америки працювало 71 тис. різних фондів, які сукупно контролювали активи на понад 500 млрд дол. та надавали у вигляді грантів близько 40 млрд дол. на рік. Суттєвою їх особливістю є те, що 70 % активів контролюють 2 % фондів [6].

Четвертий етап. Участь держави. Участь держав у наданні грантів значно розширилася у XX ст., особливо після Другої світової війни. Уряди почали визнавати потенціал грантів як інструментів сприяння економічному розвитку, суспільному добробуту та науковим інноваціям. У Сполучених Штатах створення таких установ, як Національний науковий фонд (NSF) у 1950 р. та Національні ін-

ституту охорони здоров'я (НИ) у 1930-х рр., ознаменувало значне розширення федеральних грантових програм [7; 8].

Уряд Великої Британії почав надавати значні гранти університетам та науково-дослідним установам на початку ХХ ст. Комітет університетських грантів (UGC), створений у 1918 р., відігравав ключову роль у розподілі державних коштів між університетами на основі їхніх освітніх і дослідницьких потреб [9].

У Німеччині в 1920 р. було засновано Надзвичайну спільноту німецької науки (Notgemeinschaft der Deutschen Wissenschaft), яка була попередником існуючого понині Німецького науково-дослідницького співтовариства (Deutsche Forschungsgemeinschaft – DFG). Метою заснування DFG у 1951 р. було сприяння дослідженням у природничих, технічних і гуманітарних науках шляхом надання грантового фінансування на конкурсній основі. Ця інституція, яка є найбільшою національною установою, що фінансує дослідження в Європі, допомогла формалізувати державну підтримку наукових досліджень, що відображає ширшу тенденцію до збільшення участі держави в академічних колах [10].

Урядові гранти характеризувалися спрямованістю на задоволення конкретних суспільних потреб, таких як охорона здоров'я, освіта, розвиток інфраструктури та наукові дослідження. Ці гранти, як правило, надавалися на конкурсній основі, а заявники повинні були подавати детальні пропозиції з описом своїх цілей, методології та очікуваних результатів. Акцент на підзвітності та вимірюваних результатах став визначальною рисою сучасних державних грантів [11].

До кінця ХХ ст. сфера грантового менеджменту ставала дедалі більш професійною. Зростання кількості і об'єму програм грантового фінансування, як державних, так і приватних, призвело до розвитку спеціалізованих організацій, які займаються управлінням життєвим циклом грантів. Такі організації виконують ролі авторів грантових заявок, адміністраторів досліджень, менеджерів проектів, відповідальних за підготовку грантових заявок, нагляд за реалізацією проектів і забезпечення дотримання вимог фінансування [12; 13].

З 1991 р. Україна, яка проголосила свою незалежність, розпочала розробляти власну законодавчу базу для підтримки наукових, освітніх і культурних проектів. Термін «грант» з'являється в законодавстві як форма фінансової підтримки, наданої міжнародними організаціями, урядами інших країн та недержавними організаціями для реалізації проектів в Україні [14]. В цей період гранти здебільшого використовувалися для підтримки демократичних реформ, розбудови громадянського суспільства та розвитку незалежних ЗМІ.

Сучасний розвиток. У ХХІ ст. концепція гранту продовжує розвиватися у відповідь на глобальні виклики та зростаючу складність науково-дослідницької діяльності. Зараз гранти розглядаються як важливі інструменти для сприяння міждисциплінарній співпраці та вирішення складних питань, таких як зміна клімату, криза громадського здоров'я та сталий розвиток [15; 16].

Міжнародні грантові програми, такі як «Горизонт 2020» Європейського Союзу та її наступниця «Горизонт

Європа», є прикладом переходу до глобальної співпраці у грантовому фінансуванні. Ці програми заохочують співпрацю між дослідниками, установами та галузями з різних країн, сприяючи обміну знаннями та ресурсами для досягнення спільних цілей [17].

В Україні з'являються державні програми підтримки наукових досліджень через гранти, що фінансуються з державного бюджету. Спостерігається активізація участі України в міжнародних грантових програмах, що сприяє інтеграції українських науковців у світову наукову спільноту та підвищенню стандартів досліджень. Відбувається подальша регламентація процесу надання грантів. Закони та підзаконні акти встановлюють чіткі правила для подання заявок на гранти, процедури відбору, вимоги до звітності та контролю за використанням коштів [18].

Інновації та технології. Розвиток технологій та аналітики даних також трансформували управління грантами. Удосконалені інструменти збору та аналізу даних дають змогу точніше оцінювати грантові пропозиції та результати проектів. Цифрові платформи сприяють більшій прозорості та доступності, дозволяючи ширшому колу заявників конкурувати за фінансування та підвищуючи загальну ефективність процесу надання грантів [19].

Поряд із традиційними грантами з'явилися інноваційні моделі фінансування, такі як імпаکت-інвестування та облігації соціального впливу. Ці моделі поєднують фінансову віддачу з соціальним чи екологічним впливом, пропонуючи нові способи залучення приватного капіталу для суспільного блага. Інтеграція грантів з іншими фінансовими інструментами відображає ширшу тенденцію до гібридних стратегій фінансування, спрямованих на вирішення складних суспільних проблем [20].

Розглянемо сучасні погляди на сутність гранту. Гранти часто фінансують суспільні потреби, такі як освіта, охорона здоров'я, які на ринку послуг є неконкурентоспроможними, але приносять користь суспільству в цілому. Теорія «Суспільних благ» стверджує, що «...оскільки приватному ринку не вигідно надавати ці блага, то для забезпечення їх надання необхідне державне втручання, як правило, через гранти». Грантові програми часто фінансують суспільні потреби, такі як наукові дослідження, ініціативи у сфері охорони здоров'я та захисту довкілля, які можуть бути недостатньо забезпечені ринком через їхню інклюзивність. Своєю чергою, гранти на наукові дослідження сприяють поширенню знань, які приносять користь усім, без прямої фінансової вигоди. Важливість державного втручання, включаючи програми фінансування та гранти, в своїх працях, зокрема, висвітлили П. Самуельсон [21], Д. Стігліц [22] та Е. Остром [23] та ін.

Гранти вирішують проблеми волатильності ринків, пов'язані з відсутністю механізмів ефективного розподілу ресурсів. Волатильність ринку виникає тоді, коли вільний ринок неефективно розподіляє ресурси на певні товари чи послуги. Позитивні та негативні зовнішні ефекти відіграють при цьому ключову роль. Гранти можуть їх коригувати, фінансуючи діяльність, яка створює позитивні зовнішні ефекти (наприклад, ініціативи у сфері освіти) та пом'якшує негативні (наприклад, боротьба із забрудненням довкілля). Наприклад, данський уряд застосовує кліматичне фі-

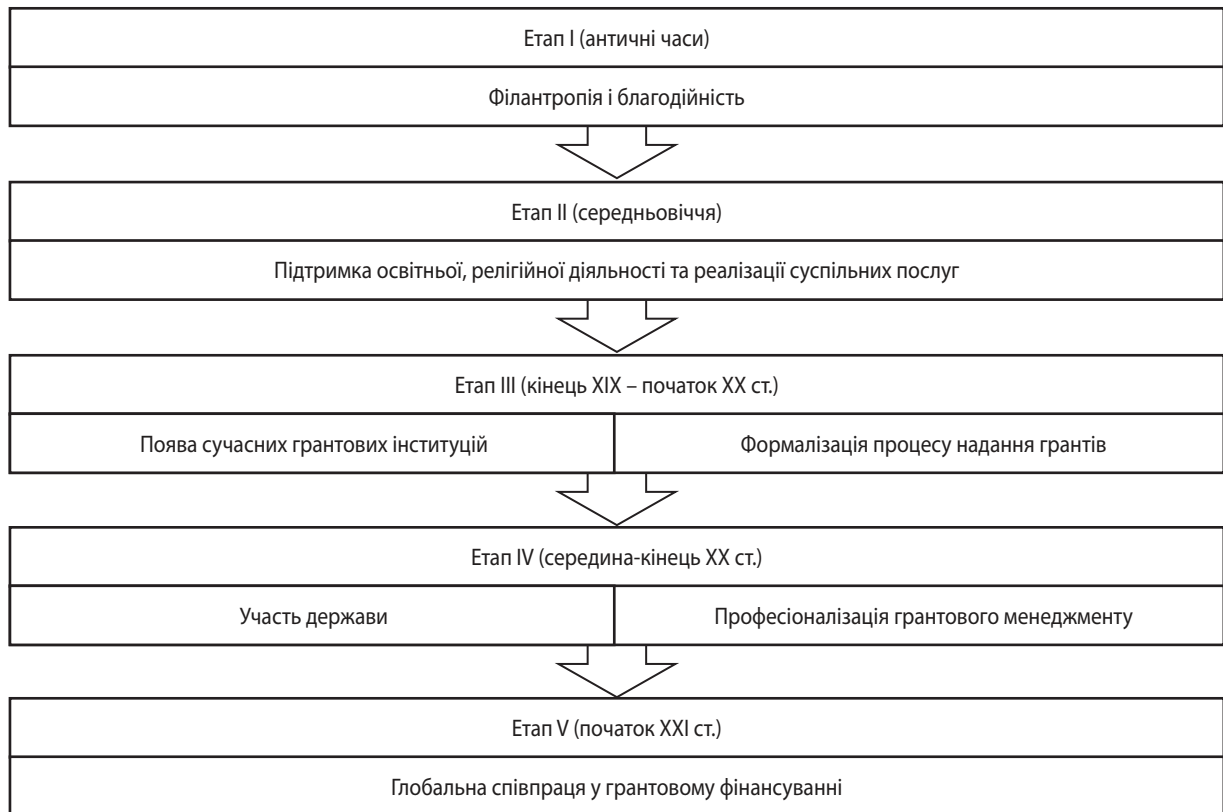

Рис. 1. Етапи еволюції дефініції «грант»

Джерело: побудовано на основі [1–13]

нансування як механізм виправлення ринкових збурень. Державні гранти та субсидії використовуються в цій країні для вирішення проблеми інвестицій у проекти щодо змін клімату, які часто не отримують достатнього фінансування на ринках приватного капіталу через високі ризики та довгострокові перспективи.

Перерозподіл ресурсів через гранти має на меті підвищити соціальний добробут та сприяти справедливості. Це ґрунтується на теоріях справедливості та соціальної рівності, які стверджують про необхідність справедливого розподілу ресурсів для зменшення нерівності та підтримки маргіналізованих груп. Наприклад, гранти в освіті надають можливість малозабезпеченим верствам населення отримати доступ до якісної освіти, а гранти у сфері охорони здоров'я – до якісного лікування.

Вищевказані зміни в суті та механізмі надання грантової підтримки відобразилися в сучасних тлумаченнях терміна «грант». Розглянемо його дефініції, які надає академічна спільнота, державні та професійні організації.

Академічні визначення. На онлайн ресурсі «Інструменти громади» науковці Університету Канзасу (США), зокрема, дають таке визначення: «Грант – це грошова сума, що надається організації або окремій особі для вирішення проблеми або потреби в громаді» [24].

Університет Augusta в розділі свого вебсайту «Інструменти для дослідників» визначає грант як «вид фінансової допомоги, що надається організації для проведення дослідження або іншої програми, як зазначено в затвердженій

пропозиції. Грант, на відміну від угоди про співпрацю, використовується тоді, коли організація, що надає грант, не планує суттєвої програмної взаємодії з реципієнтом під час виконання діяльності» [25].

Як видно з наведених дефініцій, визначення терміна «грант» має здебільшого адаптивний характер. Більш систематизоване визначення поняття «грант» надає М. Я. Кобеля-Звір, описуючи гранти як «ресурси, що надаються у формі майна, робіт і послуг; кошів у національній чи іноземній валюті з повним або частковим фінансуванням приватними, корпоративними, суспільними, урядовими та міжнародними грантодавцями на безвідкличній та безоплатній основі представникам органів влади та місцевого самоврядування, мікро-, малого та середнього бізнесу, громадського сектора та приватним особам на реалізацію цільових проектів та заходів організаційного розвитку» [26].

Урядові визначення. Національний науковий фонд США надає таку дефініцію: «Грант – це вид фінансової допомоги, що надається відповідному одержувачу на основі його заслуг, потреб або здібностей для досягнення суспільної мети підтримки або стимулювання, дозволеної законом Сполучених Штатів» [27].

Підрозділ сайту Європейської комісії «Міжнародні партнерства» визначає грант як «фінансову безоплатна допомогу, що надається публічним замовником бенефіціару гранту» [28].

Професійні та практичні визначення. Фахівці компанії Grant Writing USA (США) описують термін «грант»

таким чином: «Грант – це фінансова винагорода, що надається федеральним урядом, урядом штату або місцевим урядом правомочному грантоотримувачу. Гранти зазвичай використовуються для фінансування проектів, ініціатив або програм, які відповідають місії або цілям грантодавця» [29].

Професійна компанія з менеджменту європейських грантів EU Grants визначає гранти як «некомерційні можливості фінансування, які надають фінансову допомогу для досягнення конкретних цілей проекту» [30].

Важливою особливістю грантів на сучасному етапі їх розвитку є те, що цілі, на які надаються гранти, відображають зусилля грантодавців щодо створення суспільних цінностей через зміни [31]. Тобто грантодавці уявляють, як виглядає ціль і надають гранти на докладання зусиль для досягнення цієї цілі. Своєю чергою, пропозиції грантоотримувачів мають відповідати цілям грантодавця.

Так, цілі Європейського Союзу закладено у низку його програм фінансування (Горизонт Європа, LIFE, програми Фонду згуртованості, Європейського фонду регіонального розвитку, фондів ESIF та RFCS). І проектні пропозиції грантоотримувачів мають відповідати цим цілям, а отримані гранти служать їх виконанню.

Сучасний публічний менеджмент зосереджує увагу на ефективності та результатах, а не на ресурсах, які були в центрі уваги традиційного публічного адміністрування. В сучасній практиці від грантоотримувача вимагається виконання низки заходів або реалізації певних програм в обмін на грантові кошти, а очікування грантодавців щодо підзвітності у досягненні результатів зростають. Тому здебільшого грантоотримувачі мають продемонструвати, що їхні зусилля, спрямовані на використання грантових коштів, були успішними, а виконання грантового проекту змінить організацію, громаду, державу чи світ у певний значущий спосіб.

Висновки. Проведене дослідження дозволило акцентувати увагу на ключових аспектах гранту, пов'язаних з фінансовою допомогою, яка надається на основі певних критеріїв, зазвичай на безвідкличній основі задля підтримки проектів, ініціатив або заходів, які відповідають цілям грантодавця. Визначення дещо відрізняються залежно від контексту та організації, що надає грант, але основна концепція залишається незмінною.

Встановлено, що еволюція терміна «грант» в науковій літературі відображає ширші зміни в суспільних пріоритетах, державній політиці та зростаючу складність механізмів фінансування. Від своїх ранніх витоків у філантропії та благодійності, поняття гранту розширилося і охоплює широкий спектр фінансової допомоги, спрямованої на просування інновацій, досліджень, суспільного добробуту та сталого розвитку.

Професіоналізація грантового менеджменту, зростання глобальної співпраці, інтеграція технологій та інноваційних моделей фінансування ще більше трансформували сфери застосування грантів. У майбутньому гранти й надалі відіграватимуть вирішальну роль у вирішенні складних проблем, що стоять перед суспільством, стимулюючи прогрес і сприяючи створенню більш справедливої та сталої світу. На основі проведеного дослідження пропонується

уточнити визначення поняття «грант», сформулювавши його таким чином: гранти є інструментом для досягнення союдами держав, державами, місцевими урядами, фондами своїх цілей через фінансове заохочення певної поведінки грантоотримувачів.

Подальші розвідки будуть пов'язані з аналізом грантових програм Європейського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Cole J. Y. Philanthropy and the Development of American Academic Libraries. *American Library Association*. 1992. P. 45–47.
2. Nilsson F. L., Blomberg N. Transforming and Financing Intermediate-Level Technical Education During Industrialisation: Sweden 1850–1920. *Nordic Journal of Educational History*. 2021. P. 99–103.
3. Dowie M. *American Foundations: An Investigative History*. Cambridge, MA: MIT Press, 2021. P. 1.
4. A History of Impact: 100 Years of The Rockefeller Foundation. *Rockefeller Foundation*. 2013. P. 15–18.
5. Carnegie Corporation of New York: A Century of Philanthropy. *Carnegie Corporation*. 2011. P. 23–26.
6. Fleishman J. L. *The Foundation: A Great American Secret*. New York: Public Affairs. 2007. P. 32–34.
7. NSF at 50: A History of the National Science Foundation 1950–2000. *National Science Foundation*. 2000. P. 75–77.
8. NIH: Turning Discovery Into Health. *National Institutes of Health*. 2013. P. 34–37.
9. University Grants Committee (United Kingdom) // Wikipedia. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/University_Grants_Committee_\(United_Kingdom\)](https://en.wikipedia.org/wiki/University_Grants_Committee_(United_Kingdom))
10. Deutsche Forschungsgemeinschaft // Wikipedia. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Deutsche_Forschungsgemeinschaft
11. HHS Grants Policy Statement. U.S. *Department of Health and Human Services*. 2018. P. 10–12.
12. Aldridge J., Derrington A. M. *The Research Funding Toolkit: How to Plan and Write Successful Grant Applications*. Sage Publications, 2012. P. 5–8.
13. Rubin E. R. *Research Administration and Management*. Jones & Bartlett Learning. 2007. P. 120–123.
14. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 № 896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>
15. Horizon Europe: The Next EU Research and Innovation Investment Programme (2021–2027). *European Commission*. 2020. P. 5–9.
16. Proctor D., Rumbley L. E. *Internationalization and Higher Education in the Global Knowledge Economy*. Johns Hopkins University Press. 2019. P. 33–36.
17. Horizon 2020 Annual Report. *European Union*. 2019. P. 12–15.
18. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
19. Brito C. R., Andrade A. O. *Advances in Science, Technology & Innovation (ASTI): Smart Innovation, Systems and Technologies*. Springer. 2019. P. 45–48.
20. Emerson J., Cabaj M. *Social Impact Bonds: A Guide for the Perplexed*. Harvard Business Review. 2000. P. 3–6.

21. Samuelson P. A. The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics*. 1954. Vol. 36 (4). P. 387–389.

22. Stiglitz J. E. Economics of the Public Sector (3rd ed.). W.W. Norton & Company, 2000. P. 128–132.

23. Ostrom E. Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press, 1990. P. 183–185.

24. Kansas University. Community Tool Box. URL: <https://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/finances/grants-and-financial-resources/writing-a-grant/main>

25. Augusta University. Tools for Researchers. URL: <https://www.augusta.edu/research/tools-for-researchers/glossary.php>

26. Кобеля-Звір М. Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57>

27. National Science Foundation. «Grant Proposal Guide». URL: https://www.nsf.gov/pubs/policydocs/pappguide/nsf15001/gpg_print.pdf

28. European Commission. International Partnerships – Funding and Technical Assistance. URL: https://international-partnerships.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/looking-funding/grants_en

29. Grant Writing USA. «What is a Grant?». URL: <https://www.grantwritingusa.com/>

30. EU Funds. What is the difference between a grant and a tender? URL: <https://eufunds.me/what-is-the-difference-between-a-grant-and-a-tender/>

31. Moore M. Creating Public Value. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1995. P. 29.

REFERENCES

“A History of Impact: 100 Years of The Rockefeller Foundation”. *Rockefeller Foundation* (2013): 15-18.

“Augusta University. Tools for Researchers”. <https://www.augusta.edu/research/tools-for-researchers/glossary.php>

Aldridge, J., and Derrington, A. M. *The Research Funding Toolkit: How to Plan and Write Successful Grant Applications*. Sage Publications, 2012.

Brito, C. R., and Andrade, A. O. *Advances in Science, Technology & Innovation (ASTI): Smart Innovation, Systems and Technologies*. Springer, 2019.

“Carnegie Corporation of New York: A Century of Philanthropy”. *Carnegie Corporation* (2011): 23-26.

Cole, J. Y. “Philanthropy and the Development of American Academic Libraries”. *American Library Association* (1992): 45-47.

“Deutsche Forschungsgemeinschaft”. Wikipedia. https://de.wikipedia.org/wiki/Deutsche_Forschungsgemeinschaft

Dowie, M. *American Foundations: An Investigative History*. Cambridge, MA: MIT Press, 2021.

“EU Funds. What is the difference between a grant and a tender?” <https://eufunds.me/what-is-the-difference-between-a-grant-and-a-tender/>

“European Commission. International Partnerships - Funding and Technical Assistance”. https://international-partnerships.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/looking-funding/grants_en

Emerson, J., and Cabaj, M. “Social Impact Bonds: A Guide for the Perplexed”. *Harvard Business Review* (2000): 3-6.

Fleishman, J. L. *The Foundation: A Great American Secret*. New York: Public Affairs, 2007.

“Grant Writing USA. «What is a Grant?»” <https://www.grant-writingusa.com/>

“HHS Grants Policy Statement. U.S.” *Department of Health and Human Services* (2018): 10-12.

Horizon 2020 Annual Report. European Union, 2019.

Horizon Europe: The Next EU Research and Innovation Investment Programme (2021-2027). European Commission, 2020.

“Kansas University. Community Tool Box”. <https://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/finances/grants-and-financial-resources/writing-a-grant/main>

Kobelia-Zvir, M. Ya. “Osnovni pidkhody do vyznachennia poniattia hrantu” [Basic Approaches to Defining the Concept of a Grant]. <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57>

[Legal Act of Ukraine] (1993). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Moore, M. *Creating Public Value*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1995.

“National Science Foundation. «Grant Proposal Guide»”. https://www.nsf.gov/pubs/policydocs/pappguide/nsf15001/gpg_print.pdf

“NIH: Turning Discovery Into Health”. *National Institutes of Health* (2013): 34-37.

“NSF at 50: A History of the National Science Foundation 1950-2000”. *National Science Foundation* (2000): 75-77.

Nilsson, F. L., and Blomberg, N. “Transforming and Financing Intermediate-Level Technical Education During Industrialisation: Sweden 1850-1920”. *Nordic Journal of Educational History* (2021): 99-103.

Ostrom, E. *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press, 1990.

Proctor, D., and Rumbley, L. E. *Internationalization and Higher Education in the Global Knowledge Economy*. Johns Hopkins University Press., 2019.

Rubin, E. R. *Research Administration and Management*. Jones & Bartlett Learning, 2007.

Samuelson, P. A. “The Pure Theory of Public Expenditure”. *The Review of Economics and Statistics*, vol. 36 (4) (1954): 387-389.

Stiglitz, J. E. *Economics of the Public Sector*. W.W. Norton & Company, 2000.

“University Grants Committee (United Kingdom)”. Wikipedia. [https://en.wikipedia.org/wiki/University_Grants_Committee_\(United_Kingdom\)](https://en.wikipedia.org/wiki/University_Grants_Committee_(United_Kingdom))

Стаття надійшла до редакції 01.06.2024 р.

Статтю прийнято до публікації 14.06.2024 р.